

Svarīgākie lēmumi 2015. gadā

LVEK 2015. gada 14. janvāra sēdē (protokola Nr. 39 1. §) izvērtēja iepriekš pieņemto lēmumu par dažu jaunu konditorejas izstrādājumu nosaukumiem latviešu valodā, ņemot vērā arī pārtikas un kulinārijas terminoloģijas speciālistu ieteikumus. Komisija nolēma, ka attiecīgie konditorejas izstrādājumi turpmāk saucami šādi: *muffin* – **mafins** vai **kēkss**; *brownie* – **brūnītis** vai **šokolādes kēkss**; *cookie* – **cepums**; *macaro(o)n* – **mandeļu bezē** vai **mandeļcepums**; *cupcake* – **glazūrķēkss**. Komisija iesaka lietot arī divu citu konditorejas izstrādājumu (strūdele un stricele) nosaukumu pareizākas formas – **štrūdele** (vācu *Strudel*) un **štricele** (vācu *Striezel*). Savukārt dzēriena *smoothie* nosaukums paliek nemainīts – **smūtijs**.

Tāpat LVEK ar balsu vairākumu atbalstīja svešvārdu gramatiskās formas **blenderis** (ne blenders) un **blendēt** (ne blenderēt) (protokola Nr. 39 2. §), kā arī **sedījs** (ne sediļa) (protokola Nr. 39 4. §).

Tika noraidīts ierosinājums ieviest jaunvārdu "līdzdalīties", tā vietā iesakot lietot izteiksmi "**būt līdzdalīgam**" vai "dalīties" (protokola Nr. 39 3. §).

LVEK 2015. gada 11. februāra sēdē (protokola Nr. 40 2. §) no valodas viedokļa izvērtēja priekšlikumus grozījumiem Seksuālās un reproduktīvās veselības likumā un secināja, ka vārdu "**māte**" un "**tēvs**" lietojums deputātu piedāvātajā redakcijā neatbilst šo vārdu nozīmēm latviešu valodā.

LVEK 2015. gada 11. marta sēdē (protokola Nr. 41 2. §) lēma precizēt dažu svešvārdu atbilstmju pareizrakstību latviešu valodā: tā kā indiešu valdnieka nosaukums ir **rādža** (LVEK 10.04.2013. prot. Nr. 27 1. §), tad viņa dzīvesbiedres nosaukums izsakāms formā **rānī**; lielvaldnieka nosaukums – **mahārādža**, viņa dzīvesbiedres nosaukums – **mahārānī**.

Jautājumā par citvalodu iniciālismu (no vārdu sākumburtiem veidotu saīsinājumu) izrunu latviešu valodā (protokola Nr. 41 3. §) LVEK atbalstīja ieteikumu veidot atbilstošos latviskos iniciāļismus, piemēram: OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) – **ESAO** (Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija).

LVEK 2015. gada 13. maija sēdē (protokola Nr. 42 3. §) atbalstīja viedokli, ka starp stundas un minūšu rādītāju cipariem lietojams **punkts** (piemēram, pulksten 13.15), turpretī kols – tikai tehniskas zīmes funkcijā.

LVEK atgādina, ka decimālais atdalītājs latviešu valodā joprojām ir **komats** (piemēram, 550,75 g vai 25,10 EUR), nevis punkts.

LVEK 2015. gada 17. jūnija sēdē (protokola Nr. 43 2. §) lēma par ātrās uzkodas nosaukumu latviešu valodā: *wrap (roll up)* – **tītenis**.

LVEK 2015. gada 9. septembra sēdē (protokola Nr. 44 2. §) atbalstīja **paralēlformas ar līdzskaņu miju un bez tās** 5. deklinācijas lietvārdu daudzskaitļa ģenitīvā (piemēram, **žirafju // žirafu; karafju // karafu**).

Tāpat LVEK atbalstīja **izrunas paralēlvariantus ar šauro un plato e** atsevišķu 1. konjugācijas darbības vārdu (piemēram, *vērt, svērt, bērt, ķert, dzert*) vienkāršās tagadnes vienskaitļa 1. personas formā, kā arī vienskaitļa un daudzskaitļa 3. personas formā – (es) *veru, sveru, beru, ķeru, dzeru*; (viņš, viņa, viņi, viņas) *ver, sver, ber, ķer, dzer*.

Jautājumā par atsevišķu svešvārdu pareizrakstību LVEK atbalstīja jaunākajās latviešu valodas vārdnīcās ievietotās formas **mamogrāfija** un **pedofilija**; aizguvuma "sovetisks" vietā ieteicams lietot vārdformu **padomisks** vai **padomjlaika**; valodniecības un socioloģijas terminam pieļaujamas paralēlformas: **padomisms // sovetisms**; izņēmums ir attiecīgās zinātnes apakšnozares un tās pētnieka nosaukums – **sovetoloģija** un **sovetologs** (protokola Nr. 44 5. §).

LVEK lēma arī par jaunatnes subkultūras pārstāvja nosaukuma formu latviešu valodā: *hipster* – **hipsteris** (protokola Nr. 44 6. §).

LVEK 2015. gada 14. oktobra sēdē (protokola Nr. 45 5. §) lēma, ka angļu īpašvārds *Broadway* (viena no Ņujorkas centrālajām ielām, kas gareniski šķērso Manhetenu) latviski joprojām atveidojams kā **Brodveja**.

LVEK atbalstīja iepriekš pieņemto lēmumu attiecībā uz vārda "islāms" pareizrakstību, uzsverot, ka arī salikteņos ar šo vārdu lietojams garais "ā" (**islāmticīgie, islāmfobija** u. tml.); atvasinājumos lietojams gan garais "ā", gan īsais "a" atkarībā no vārda izskaņas (**islāmisks, islāmisms**, bet: **islamizēt, islamizācija**) (protokola Nr. 45 6. §).

LVEK 2015. gada 11. novembra sēdē (protokola Nr. 46 2. §) lēma par cīņas sporta veida nosaukuma formu latviešu valodā: *jiujitsu* – **džiudžitss**.

LVEK atbalstīja Ēģiptes vietvārda *شرم الشيخ* atveidi latviešu valodā formā **Šarm eš Šeiha** atbilstoši arābu īpašvārdu atveides noteikumiem un saskaņā ar citvalodu īpašvārdu atveides pamatprincipu, proti, pēc izrunas oriģinālvalodā (iepriekšējā atveidojuma *Šarmelšeiha* vietā) (protokola Nr. 46 4. §).